
Národná banka Slovenska
oddelenie komunikácie

Otvárací prejav Jozefa Makúcha, guvernéra NBS
na medzinárodnej konferencii
10 YEARS OF THE EURO IN SLOVAKIA
pri príležitosti 10. výročia zavedenia eura na Slovensku

Bratislava, 11. január 2019

Vážený podpredseda vlády pán Kažimír,

vážený pán Mersch, náš ctený hosť z Výkonnej rady ECB,

vážení guvernéri,

dámy a páni!

Som nesmierne rád, že môžem na tejto konferencii organizovanej pri príležitosti 10. výročia zavedenia eura na Slovensku privítať toľkých významných hostí. Pred desiatimi rokmi, keď sme prešli na euro, alebo dokonca pred pätnástimi rokmi, keď sme sa začali na jeho prijatie pripravovať, sme verili, že bude vyvrcholením nášho integračného procesu. Vychádzali sme z malej ekonomiky rozvíjajúcich sa trhov s volatílnymi kapitálovými tokmi a neočakávanými tlakmi na výmenný kurz. Tešili sme sa, že sa staneme súčasťou najväčšej svetovej ekonomiky s druhou najvýznamnejšou svetovou menou.

Ukázalo sa, že sme získali viac i menej, ako sme čakali. Na jednej strane máme nielen menovú úniu ale aj bankovú úniu, čoskoro tiež úniu kapitálových trhov a čiastočne aj fiškálnu úniu. Desať rokov po našom vstupe do eurozóny a desať rokov po vypuknutí globálnej finančnej krízy je európska menová únia ucelenejšia ako kedykoľvek predtým, stále je však čo vylepšovať. Som si istý, že mnohí z našich významných rečníkov budú diskutovať o tom, čo treba urobiť, aby sa jej formovanie úspešne zavŕšilo.

Na druhej strane sme z prechodu na euro získali menej, ako sme dúfali. Po veselej svadbe prichádzajú aj ťažké chvíle: každé spojenie, aby dobre fungovalo, si vyžaduje neustále úsilie partnerov. Dlhová kríza v niektorých krajinách eurozóny nám ukázala, že euro je stále citlivé na šoky. Z pohľadu našej krajiny sa teda všetky očakávania spojené s eurom nenaplnili. Jedným z dôvodov bol fakt, že kríza spomalila tempo približovania sa Slovenska úrovni najvyspelejších ekonomík. Okrem toho globálne spomalenie obchodu nepriaznivo vplývalo na najdôležitejšie

pramene prosperity menovej únie. Tretím dôvodom bola nie vždy optimálna domáca politika: tempo reforiem sa zdržiavalo a dlhodobý rast nebol vždy prioritou. Niektorí z našich diskutujúcich iste rozoberú tieto aspekty podrobnejšie.

Na tomto mieste by som chcel pripomenúť tiež úspešné prípravy Slovenska na zavedenie eura. Hoci euro bolo a stále je politickým projektom – tak v EÚ ako na Slovensku – stojí zároveň na zdravých hospodárskych fundamentoch. Z pohľadu politickej ekonómie predstavoval proces prijatia eura na Slovensku modelový príklad hospodárskej politiky. Dôkladne sme analyzovali náklady aj prínosy – a zohľadniac informácie, ktoré sme vtedy mali, sú mnohé z týchto analýz stále platné. Všetky analýzy sa publikovali. Diskutovali sme o projekte so všetkými relevantnými stranami a usilovali sme sa, aby sa na nikoho nezabudlo. Stanovili sme dátum prijatia eura a nakoniec sme boli jednou z mála krajín, ktoré tento termín neposunuli. Dnes, po desiatich rokoch, sa obzeráme späť, aby sme bez predsudkov zistili, ktoré z očakávaní sa naplnili a ktoré nie.

Ako dobre viete, konečné rozhodnutie o našom pristúpení k euru sa prijalo v júli 2008, krátko pred vypuknutím globálnej finančnej krízy v septembri. Nemohli sme dúfať v lepšie načasovanie. Euro nás ochránilo pred prvým náporom krízy, kým v iných ekonomikách rozvíjajúcich sa trhov výmenné kurzy prudko padali. Pokles dopytu a zníženie cien ropy a potravín na konci roka 2008 viedli k tomu, že na začiatku roka 2009 sme nezaznamenali tlak na zvyšovanie cien. Možno sme tak boli prvou krajinou, v ktorej sa euro prijalo bez toho, aby spotrebiteľia pocítili rast cien. Keby sme euro neboli prijali v roku 2009, neboli by sme schopní splniť maastrichtské kritériá ďalšie 4 – 5 rokov, keďže deficit verejných financií prudko narástol. Mohli by ste povedať, že sme mali šťastie. Ja by som však súhlasil s veľkým biológom a chemikom Louisom Pasteurom, že šťastie praje pripraveným.

Krátko po našom prijatí eura bolo Slovensko aj celá eurozóna vystavené najhoršej finančnej kríze v histórii Európy. Opatrenia prijaté Eurosystemom boli bezprecedentné a cyklus uvoľňovania, ktorý začal v roku 2008, sa len teraz uzatvára. Ak opomenieme Japonsko, ide zrejme o najdlhší cyklus uvoľňovania v histórii centrálného bankovníctva.

Teraz už dvadsaťročné euro možno s určitosťou považovať za zrelú menu. Prečkalo veľmi ťažké časy a dnes je omnoho odolnejšie. Treba povedať – obzvlášť v tejto krajine – že mnohé z inštitucionálnych úprav, ktoré eurozóna prijala v uplynulej dekáde, viedli k posilneniu spoločnej meny. Možno sme si neuvedomovali, že takéto zmeny potrebujeme, alebo sa nám nepozdávali náklady a potrebné úsilie. Ale túto cenu treba vnímať ako poistenie proti budúcim krízam. Je lepšie byť poistení – a je určite lepšie platiť len poistné, ako musieť riešiť škodovú udalosť.

Som si istý, že nám budúcnosť prinesie ďalšie veľké výzvy. Budem všetkým svojim kolegom aj budúcim guvernérom Národnej banky Slovenska držať palce, aby ich úspešne zvládli. Možno o desať rokov sa tu opäť uskutoční stretnutie, na ktorom sa bude diskutovať, ako sa po dvadsiatich rokoch používania eura zmenil náš pohľad. Jedným z tých, ktorí vedia čo-to o dvadsaťročnom spoložití s eurom, je pán Yves Mersch, ktorý sa o chvíľu ujme slova.

Dámy a páni, verím, že sa na tejto konferencii budete cítiť príjemne a prispějete k jej plodnej diskusii. Som veľmi rád, že ste prišli, a ďakujem Vám za pozornosť.